

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss om slutbetänkande av Konkurrenskraftsutredningen, SOU 2015:15

Sammanfattning:

Den svenska jordbruks- och trädgårdsnärings står inför stora utmaningar. Lönsamheten är för låg i många företag. Åldersstrukturen visar på en hög medelålder hos företagen. Samtidigt har Sverige ett av världens renaste jordbruk med ett gott djurskydd, vilket är värden vi ska vara rädda om. Länsstyrelsen tillstyrker de flesta förslagen i utredningen som innebär harmonisering och förenkling av regelverken, men understryker vikten av att inte tappa det mervärde vi har i form av gott ett djurskydd.

Strukturomvandlingen inom lantbruk och trädgårdssektorn innebär att företagen blir större och har anställd personal i större utsträckning än tidigare, då familjeföretag var den vanligaste företagsformen. Detta kräver en annan typ av företagsledning, vilket kräver kompetens inom detta område. Dagens lantbruks- och trädgårdsföretagare verkar på en konkurrensutsatt marknad, vilket ger nya svårigheter, men också möjligheter. Framförallt krävs en större kunskap om marknaden och dess villkor. Båda dessa faktorer kräver nya kunskaper men också en attitydförändring hos lantbrukare och trädgårdsföretagare.

Samtidigt som strukturrationaliseringen pågår får man inte tappa de små företagen som dels är viktiga för jordbruks- och trädgårdsproduktionen, men även för det öppna landskapet och de mervärden som detta innebär. De svenska konsumenterna måste öka kunskapen och värdesätta de svenska mervärdena i högre utsträckning för att bibehålla en livskraftig svensk lantbruks och trädgårdsproduktion.

2.2 Vision 2030

Länsstyrelsen instämmer i behovet av en nationell livsmedelsstrategi och kan även se behovet av regionala strategier. Att säkra den svenska livsmedelsproduktionen är betydelsefullt ur ett beredskapsperspektiv, men även ur ett sysselsättningsperspektiv. Sverige är framgångsrikt inom många områden, såsom djurskydd, livsmedelssäkerhet etc, men har tyvärr tappat mark på senare år inom t ex forskning och utveckling, växtförädling, delar av slaktindustrin osv. Det svenska regelverket upplevs innebära mycket onödiga administration för den enskilde företagaren. Här borde det finnas en stor utvecklingspotential.

2.5 Förutsättningar att uppfylla visionen

Postadress	Besöksadress	Telefon/Telefax	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 KARLSKRONA	Skeppsbrokajen 4	010-22 40 000 010-22 40 223	blekinge@lansstyrelsen.se www.lansstyrelsen.se/blekinge	202100-2320

LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE LÄN

Det är sannolikt en korrekt bedömning att den teoretiskt tillgängliga åkerarealen är tillräcklig även för en större befolkning år 2030. Dock bör man hålla i åtanke att mycket av den nedlagda åkermarken ligger långt från de företag som har potential att expandera arealmässigt och därigenom bli mer effektiva. Detta kan innebära att denna areal trots allt kommer att förbli obrukad, även om den ur ett bördighetsperspektiv skulle ha potential att odlas. Om jordbruksmark ska användas för energiproduktion bör man försöka sträva efter att utnyttja obrukade arealer för detta ändamål och inte mark med mer fördelaktig geografisk placering. Länsstyrelsens uppfattning är att man i första hand bör utnyttja skogsråvara för energiproduktion. Möjligheten för mellangrödor för energiproduktion på jordbruksmark är intressant och bör utredas vidare.

3.1 Strukturomvandling

Den snabba strukturomvandlingen i sektorn är ett faktum och kommer sannolikt att fortstätta de närmaste åren. Detta är en nödvändighet för branschens överlevnad. Man måste dock beakta att mindre företag i skogsbygderna ofta inte har förutsättningar att strukturomvandla på samma sätt som företag i slättbygden på grund av de orimligt långa avstånd som uppstår mellan jordbruksskiftena i dessa fall. Sannolikt är det detta faktum som till viss del avspeglar sig i uppgifter som visar att stora företag är effektivare än små. Företag i skogsbygden har långt mellan skiftena och sämre arrondering, vilket ger en högre tidsåtgång per hektar då dessa skiften brukas. För att undvika nedläggning av jordbruksmark i skogsbygderna är det viktigt att skapa förutsättningar även för dessa företag att överleva, kanske genom någon form av alternativ produktion som t ex småskalig förädling.

Att nötköttsproduktionen i Sverige till stor del består av mycket små företag har sannolikt med den dåliga lönsamheten att göra. Många mindre nötköttsföretag drivs idag som hobby/deltidsföretag och då är det den tillgängliga tiden som begränsar storleken på företaget.

3.5 Ägarbyte och delat ägande

Länsstyrelsen instämmer i att de stora kapitalinsatser som krävs vid ägarbyten är ett betydande hinder för en förnyring av jordbruks och trädgårdsföretagarna. En utredning av dessa frågor med en eventuell förändring av regelverket kan sannolikt påskynda förnyringen av företagarna.

3.6 Jordförvärvslagstiftningen

Länsstyrelsen välkomnar en översyn av jordförvärvslagen, då denna många gånger verkar hindrande för ägarbyten. Som exempel kan nämnas den del av jordförvärvslagen som berör fysisk person i glesbygd. Denna del har dock mindre betydelse för rationaliseringen av jordbruksföretag, då personer som köper till mark i glesbygd oftast är bosatta i aktuell församling och därmed inte behöver tillstånd. I de fall som tillstånd krävs är det ytterst ovanligt att prövningen resulterar i ett avslag, vilket innebär att lagstiftningen mest ses som en onödig pålaga för lantbrukaren.

Huvuddelen av de förvärvstillstånd som beviljas till juridisk person rör skogsmark som har skogsindustriell verksamhet. Antalet förvärvstillstånd där sökande önskar lägga över jordbruksmark i bolag är mycket få. Detta beror inte på att intresse saknas utan snarare på att lagstiftningen är tydlig med att detta inte är ett skäl till att tillstånd ska beviljas. Om lagstiftningen öppnade för denna kategori företagare att söka förvärvstillstånd för juridisk person

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

skulle sannolikt intresset vara mycket stort. Konsekvenserna av detta, både positiva och negativa, måste naturligtvis utredas, men Länsstyrelsen utesluter inte att detta skulle främja storleksrationaliseringen av jordbruksföretagen.

3.7 Arrendelagstiftningen

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det är lämpligt att förändra besittningsskyddet för sidoarrenden i enlighet med arrendeutredningens förslag. Vidare tillstyrker Länsstyrelsen förslaget om att full avtalsfrihet ska råda vid fastställande av arrendeavgiften. Svårigheter med att få tillgång till mark i närheten av brukningscentrum är många gånger ett hinder för expansion av företaget. Äldre lantbrukare, men även yngre jordbrukare som inte bor på orten, undviker att arrendera ut marken och tillämpar istället olika former av passivt brukande av marken för att undvika inlåsnings effekter. Alla förändringar av regelverket som underlättar arrende medför att mer mark blir aktivt brukad och ger företag möjlighet att expandera.

4.3 Djurskydd

Sverige har, och bör vara stolta över, ett gott djurskydd. Detta är en etisk fråga, men berör även folkhälsofrågor. De strängare utrymmeskrav som finns i svensk lagstiftning innebär friskare djur, vilket medför mindre antibiotikaanvändning. Detta är positivt för lantbrukaren men framförallt för folkhälsan där antibiotikaresistensen är ett stort (och växande) problem. Länsstyrelsen anser därför att ge avkall på lagstiftning som innebär friskare djur är fel väg att gå. Sverige bör driva frågan att stärka djurskyddet i hela EU, men inte släppa ambitionen om att vara ledande i denna fråga. Däremot finns det säkert anledning att se över djurskyddslagstiftningen så att den blir mer målstyrd och vilar på vetenskaplig grund. Det arbete som pågår med att likrikta djurskyddskontroller över landet ska fortsätta. Vidare är Länsstyrelsen tveksam till att ta bort kravet på förprovning. Förprovningen är kostnadsfri för lantbrukaren, och genom att förprovningen görs kan dyra misstag i byggnationen förhindras.

6.3 Rådgivning

Länsstyrelsens uppfattning är, liksom utredningen, att lantbrukare ibland inte anser att rådgivarna fullt upp svarar upp mot behoven. Man anser att den praktiska erfarenheten hos rådgivarna är för svag. Behovet av rådgivning har även förändrats och vid större förändringar på företaget, tex inför en större investering, krävs ett större helhetsgrepp hos rådgivaren. Många gånger kan det krävas att flera rådgivare med olika kompetens samarbetar, men framförallt krävs rådgivare med stor kunskap och erfarenhet. Det föreslagna systemet med seniora rådgivare och ett traineeprogram för rådgivare kan säkert vara en framkomlig väg.

Beslutat om detta yttrande har fattats av Landshövding Berit Andnor Bylund efter föredragning av handläggaren Birgitta Jonasson.

Berit Andnor Bylund

Birgitta Jonasson